GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 83. **Brasiovu 9 Decembre 27 Novembre** **1875.**

Anuntiu de prenumeratiune.

„Gazet'a Transilvaniei" intra cu 1 Ian. 1876 in anulu alu 39-lea alu vietiei sale pline de calamitati, si sbiciuiate de multe furtune. De opta ani incóce tienut'a ei fusese mai multu a unui chronicariu spectatoru, la evenimentele ce se rostogolica pe de inaintea nóstra cá petrele aruncate din piscurile muntiloru; éra rolele principali le lasase altoru poteri vigoróse, care alergasera in liniele prime ale campului de lupta.

Bucuri'a ei era mare, candu vedea, ca lupt'a se continua nu numai cu barbatía, ci si cu prudentia. In casuri cantrarie ea plangea in tacere pentru risipirea atatoru poteri nobile, fora nici-unu planu, fora picu de calculu si prevedere, fora a se observa macaru regulele elementarie ale unei lupte de publicistu, care vrea se faca si politica buna.

Astadi „Gazet'a Transilvaniei" se decise a reintra in lupt'a de existentia, care, cumu vedemu, in acestu imperiu se mai pórta intre popóra pe viétia pe mórte si dela care poporului romanescu nu-i este permissu a se subtrage, intocma precum nu i se permitte lui a se scuti pe sene de contributiunile cele enorme, care i se cere in bani si in sange. „Gazet'a" si-a reculesu poterile vechi, au adausu altele nóue, si cu aceste va continua. Ea inse nu promitte nimicu, nu ese cu nici-o programa nóua.

Trecutulu seu dela 1838 si pana astadi este program'a sa. Modificare se póte face numai in methodu, in tactica, in tempu, nici-odata in scopu. Cei, cari ne cunoscu, voru merge cu noi, ceilalti, cari cumu le va placé; se cere inse se fimu cu totii una anima in diverse corpuri. —

Intr'acesa press'a periodica, pe langa ce consumma cantitate considerabile de poteri spirituali si presupune responsabilitate pentru tóte publicatiunile sale, atatu facia cu publiculu catu si facia cu legile, apoi ea mai are si spese grele, cari trecu in mii de fiorini. Redactorii si collaboratorii -si consacra poterile loru, publiculu are se copere spesele tipariului, charteei, postei, expeditiunei si remuneratiunile. Aceste au se ésa din banii de prenumeratiune. In unulu din nrii trecuti aratararamu,, ce sume se ceru la sustienerea celui mai modestu diariu, adeca optu pana in 10 mii florini v. a. Acésta impregiurare essentiale o lasamu la apretiarea onorabilelui publicu, si asia deschidemu abonamentulu pe 1876.

Cu 10 florini pe anulu intregu, cu 5 fl. pe $^1/_2$ anu pentru prenumerantii din laintru; éra in afara cu $2^1/_2$ # pe anu, din causa, ca portulu postei este indoitu.

Cei, cari voru binevoi a face cate 10 abonati, unulu -lu voru avé gratis.

Pe asteptare nu se mai póte da nimicu.

Baseric'a romanésca in lupt'a cu reformatiunea.

(Fragmente historice citite in sied. societatei acad. romane din 12/24 Sept. a. c.)

(Urmare).

Georgiu Rakoczi II. inca a confirmatu privilegiulu popiloru romanesci trecuti la calvinism prin diplom'a sa din 29 Ian. 1653, éra prin diplom'a din 28 Dec. 1656 confirmá in scaunulu mitropoliei romanesci orthodoxe pe archiepiscopulu si mitropolitulu Sava Brancoviciu et Coreniciu, de natiune serbu, din renumit'a familia a domnitoriloru serbesci, acumu inse scapatata. Pe acesta 'lu recomendase principelui episcopulu calvinescu anume Georgie Isulai. Din acésta diploma merita se insemnamu, ca in trensa sunt aratate marginile, pana unde se intindea jurisdictiunea eclesiastica a mitropoliei de Alb'a-Iuli'a, adeca nu numai preste tóta Transilvani'a propriu disa, ci si pana diosu la Dunare in Banatulu Severinului si de acolo in susu pana in districtele Beiusiu, Bihari'a si Maramuresiu; déra cele 15 puncte coprinse in diplom'a data lui Stef. Simionu de G. Rakoczi I., aici lipsescu cu totulu. Se vede ca in situatiunea ce'si preparase Rakoczi cu nebuniile sale, nu'i dete man'a deocamu-data se se ocupe si de propaganda religiósa, precumu facuse tata-seu. In aceeasi diploma se comite si acestui mitropolitu, cá se ingrigésca de tiparirea cartiloru in limb'a romanésca.

Georgie Rakoczi II. aruncase tiér'a in cele mai mari calamitati prin ambitiunea sa de a ocupa tronulu Poloniei. Batutu fórte reu in Poloni'a, provocá ingerenti'a Pórtei otomane, de aci destituirea sa si numirea de altu principe. Turci si tatari, haiduci din Ungari'a si nemti imperatesci devastara tiér'a cativa ani, pana ce o adusera la marginea perirei. In scurtu tempu se schimbara trei domnii, a lui Franciscu Rhedei, a romanului Acatiu Borcea, a unui altu romanu renegatu Ioanu Kemény (Comanu), pana candu in fine pasii turcesci inpusera tierei pe unu boieriu de seculu, anume Michailu Apaffy, unu omu bunu, inse betivu; dara turciloru le placú statur'a lui cea mare.

In acelea dile de ruina si decadentia generale ce se intendea preste tóte trei principatele din Daci'a, mitropolitulu Sava II. mai midiulocesce una diploma in favórea clerului seu, dela principele A. Borcea, cu dat'a din 15. Martiu 1659. Principele Michailu Apaffy rogatu totu de mitropolitulu Sava II. confirma si elu diplom'a data de Borcea in favórea clerului romanescu prin alt'a din 9. Sept. 1663. Dupa cinci ani inse confirma in 20. Febr. 1669 si pe a lui Georgie Rakoczi data mitropolitului Stefanu Simionu. In acea diploma pe langa ce se provoca la actele respective ale antecessoriloru sei la tronu, mai coprende si voliendi'a sa in patru puncte dicundu: Se se faca scóle romanesci in monastirea din Alb'a-Iuli'a, adeca la mitropolia si in trei districte, Hunedór'a, Maramuresiu, Cetate-de-pétra. Se se restaure typographi'a romanésca din Alb'a. Se se destitue toti preotii, cari sciu numai carte serbésca, si in locului loru se se puna altii cari cunoscu si literatur'a romanésca (qui et literaturam valachicam callent). In fine, cá mitropolitulu romanescu in tóte casurile, in cari va avea se hirotonésca preoti, se puna protopopi, cumu si in casuri de pedepsire, de visitatiuni eclesiastice, de revisiunea causeloru grele, in convocarea sinodului generale, se dependa dela dispositiunile pe care le va lua episcopulu calvinescu, care in tóte actele pórta titlu de orthodoxu; éra dupa-ce se voru termina lucrarile sinodului generale romanescu, mitropolitulu cu membrii ceilalti se fia obligatu a se presenta in sinodulu unguresc, ori candu li va comanda episcopulu calvinescu, pentru cá asia sinodulu unguresc se iè la revisiune lucrarile sinodului romanescu, si membrii acestuia se aiba ocasiune de a invetia canónele calvinesci.*) Acestea puncte se inpunu clerului romanescu sub amerintiare de pedepse. In modulu acesta Apaffy cu consiliarii si cu popii sei calvinesci deregendu errórea comisa de Rakoczi II. cu ocasiunea confirmarei lui Sava, in 1656, candu acestuia nu i se pusera cele 15 conditiuni, se desfintiara si cele din urma resturi ale autonomiei nóstre basericesci.

Cu tóte aceste pacharulu inca nu era plinu, scandalele si tirani'a inca nu ajunsesera la culme. In acelessi tempuri dietele tierei, ori-candu era vorba de romani si de baseric'a loru, ei aruncá insultele cele mai barbare in facia. Prin articlii de lege fundamentali natiunea romana (oláh natio) se declara numai de suferita (tolerata) in Transilvani'a si Ungari'a, pana candu voru cere interessele tierei, cá se mai fia suferita. Totu asemenea fù proscrisa si excomunicata intrega baseric'a orthodoxa romanésca cu totu clerulu si poporulu seu; preste acestea locuitorii de religiuni heterodoxe confederati intre senesi prin asia numit'a uniune transilvana depunea juramente solemne, ca voru observa strinsu acestea legi de proscriptiune. Acelu juramentu se innoiá la tóte successiunile in domnia, pana in a. 1837. De ací incolo natiunea si religiunea romaniloru era lasata cu totulu in discretiunea domnitoriului.

Prin art. de lege din 16. Febr. 1643 mitropolitulu si episcopii romanesci sunt opriti sub pedépsa destituirei a hirotoni preoti din filii tieraniloru.

Prin alte legi, cumu este cea din 1 Maiu 1639, se decide, cá filii preotiloru se fia supusi la iobagia, prin urmare parentii loru nu potea se'i dà nici la scóla fora permissiunea patronului calvinescu, éra déca ilu da, boieriulu ilu aducea dela scóla si'lu supunea la pedepse grele.

Prin art. 13 din 12 Febr. 1651 se dictase pedépsa mortei asupra protopopiloru romanesci, carii aru cutedia se despartia casatorii asia cumu sciá ei, dupa canónele, praxea basericei resaritene, éra nu dupa cele calvinesci.

Prin art. 2 din 1 Oct. 1678 se interdice nobilitarea preotiloru romanesci, precumu si castigarea de averi immobiliarie (mosii, pamenturi).

Amu mai poté cita una serie lunga de legi, din care se se cunósca natur'a tiraniei sub care gemuse baseric'a romanésca in Transilvani'a si Ungari'a, déra celoru, cari voiescu a le cunósce, le stau deschise collectiunile de legi, dintre care multe se afla si tiparite; preste acésta credu ca scopulu ce ne-am propusu, este ajunsu si cu enumerarea facuta pana acilea.

Mitropolitulu Sava II. Brancoviciu nu era omulu care se fia potutu suferi acumularea ulteriora a ne mai auditeloru infamii preste clerulu si baseric'a sa si cu atatu mai pucinu surparea progressiva a ei; de aceea elu se decise a lua positiune defensiva catu s'ar poté mai tare. Dupa-ce rediù, ca superintendentii calvinesci Petru Kovásznay si successorii acestuia in scaunu anume Mich. Thofeus si Tisza-becsi se incórda din tóte poterile, cá dupa lupta continua de una suta si mai bene de ani, in fine se dè basericei romanesci orthodoxe gr. res. lovitur'a de gratia, se puse si elu din respoteri pe langa Apaffy, cá se asigure incai usiorari materiali clerului seu, si asia mai storse dela elu, in a. 1673 una alta diploma, in care principele cunósce, ca preotimea

*) Vedi T. Ciparíu Archivu Nr. 31 pag. 11.

romanésca era intru adeveru saracita si asuprita preste tóta mesur'a, de acesa o scutesce din nou, mai alesu de darea decimeloru din cerealie, din mustu, legume, oi, porci si stupi; éra fiendu-ca decimatorii nu se supunea la mandatulu domnitoriului, in 14 Iuniu 1676 emitte unu decretu amerintatoriu asupra loru. De alta parte inse mitropolitulu Sava II. in locu de a salva macaru nesce ruine din autonomi'a basericésca, tocma din contra, ajunge cu anim'a sfarmata de doreri cá se mai vedia si unu altu edictu alu lui Apaffy datu la cererea lui Tiszabecsi in 14 Iuliu 1674, catra mitropolitu, protopopi si preoti, prin care le demanda de nou, sub grea pedépsa,, cá se recunósca supremati'a episcopului calvinescu, carui i s'a datu dreptulu de superinspectiune preste tóte basericele romanesci, pentru cá se indrepte errorile loru si dupa impregiurari se le guberne, se faca prin ele visitatiuni canonice, cu care ocasiune se fia obligati a se presenta la elu toti pe cati li va cita inaintea sa, si nici-unulu se nu cutédie a resiste *).

Ce mai potea face mitropolitulu Sava II. facia cu acésta nebuna porunca a tiranului paganu? Aristocrati'a romanésca trecuse in partea ei cea mai mare de multu la calvinia; chiaru si familiii romanesci si grecesci emigrate in urm'a revolutiuniloru din Munteni'a in Transilvani'a se calvinisera; cativa protopopi si unu mare numeru de preoti era calvini, éra altii se clatiná tare. In situatiuni de acestea popórale atacate chiaru la altariele loru, fau recursu la ultim'a ratiune, adeca la arme. Acésta eventualitate inse era prevediuta prin cativa art. de lege, si anume din anii 1620, 1622, 1632 si 1650, prin care se interdice, anume romaniloru, portarea de orice arme, cumu pusca, lance, tolba cu sageti, sabia, palosiu, ciocanu cu manunchiu lungu, barda si ori-ce alta arma, éra prin art. 9 din 23 Aprile 1638 li se interdice si calaritulu.**) Preste acestea, mitropolitulu potea se scia, ca la cea de antaiu incercare de a'si apara religiunea cu armele, gubernulu era se chiame indata ajutoriulu turciloru stationati in Banatu. Din principatele romanesci, ajunse si ele intre anii 1660—1680 la stare fórte problematica, nu potea se astepte altuceva, decatu celu multu unele subventiuni materiali destulu de modeste, si acelea inca numai, déca nu era periculu de a se compromitte tiér'a. Atat'a se spune in viéti'a lui Sava, ca de cateori se reintorcea elu séu frate-seu Georgie din legatiuni, in care'i tramitea domnulu Transilvaniei la domnii tieriloru vecine, totu-deun'a aducea dela acestia recomendatiuni pentru baseric'a orthodoxa orientale din Transilvani'a. (Va urmá.)

*) Vedi tóte acestea documente latinesce si celu din urma ungurese in Archivu Nr. 29 pag. 572 5.

**) Vedi Approbatae Constitutiones Edict. XLIV. si Comes Josephus Keményi Index articulorum diaetalium etc. in Museulu dela Clusiu si in una collectiune decopiata de Stef. Moldovanu.

Invetiatura excellenta despre mortalitate si nasceri.

Scieati'a statisticei este inca tenera, ea inse si pana acuma scóse la lumina cateva resultate, care punu la mirare pe omenimea intréga. O, ca-ci nu tragemu si noi invetiatura mai multa din statistica.

Renumitulu Dr. Fischhof este unulu dintre publicistii si politicii cei mai ageri, odeniora martiru alu libertatiei, contrariu declaratu alu despotismului de ori-ce natura, alu centralismului cá si alu dualismului, si amicu sinceru alu systhemei federalistice rationabili. Vediendu acelu barbatu starea miserabile a finantieloru imperiului din ambele sale parti, cumu si pucin'a inmultire a populatiunei si totu-odata extraordinari'a mortalitate in armat'a austro-ungurésca, se puse pe unu studiu statistic comparativu, pe care amu dori cá se-lu citésca totu romanulu, pentru-ca lucru mai instructivu si mai folositoriu anevoia va citi in dilele nóstre.

Armatu bine cu datele sale statistice oficiale, Dr. Fischhof se adressá catra regimu, catra ministeriu dicendu: Vedeti de midiulociti pe ori-ce cale veti sci, desarmarea generale in Europ'a, éra in catu nu veti desarma tocma de totu, nutriti pe soldati multu mai bine, cá se nu péra de fóme.

Ceea ce dice francesulu frappantu — lovitoriu, isbitoriu — acea suntu cifrele citate de Dr. Fischhof in acésta materia. Densulu descopere lumei cu acele cifre unu altu deficitu alu imperiului, neasemenatu mai periculosu decatu celu de bani, unu deficitu terribile in poteri, in sanetatea si in viéti'a locuitoriloru acestui imperiu.

In dilele nóstre este adoptata doctrin'a, ca mancarea de carne dá cea mai multa potere la ómeni muncitori. Acésta doctrina este sprijinita de nenumerate experimente si de experientia vasta. Acumu se vedemu care statu cumu -si tiene armat'a sa. Armat'a austro-ungurésca e tienuta mai reu decatu ori-care alt'a din Europ'a. Soldatului Angliei se dá de trei ori atata carne, soldatului Franciei si alu Italiei de doue ori atata catu celui austriacu; chiaru soldatulu rusescu are cu 49 grame si celu nemtiescu cu 16 grame carne mai multa decatu celu austro-ungurescu. Ce urmédia de aici? Urmédia firesce, ca ómenii teneri, suciti si invertiti, manati si alergati mai tóta diu'a sub cerulu liberu, simtu totu-deauna fóme lupésca, déra nu se satura nici-odata, prin urmare'i scadu poterile cu atatu mai multu, cu catu conditiunile climatice ale celoru mai multe provincii ale imperiului inca pretendu nutrementu mai satiosu si mai bunu. Pedestrimea inca sufere de fóme, déra calaretii, e vai de sufletalu loru, pentru-ca ei flamendiescu si mai tare. Din poteri scadiute urmedia bóle diverse, chiaru si mórte, si apoi — auditi lucru de spaima! Din armat'a austriaca moru de trei ori atati ómeni, cati moru in proportiune din cea germana. Asia: din 240 mii de ostasi austro-ungurescí moru pe anu circa 3600, candu din acelasiu numeru de ostasi nemtiesci moru numai cate 1200. Déra cu bólele cumu stamu? Ecca. In a. 1872 la 238,772 ostasi au fostu 434,105 casuri de bóla; cu alte cuvente: mai toti soldatii austriaci mergu de cate doue ori pe anu in spitalu. In acelasiu anu s'au dimisu din armata 9446 fetiori cá bolnavitiosi pana la reinsanetosiare, adeca se se vindece acasa, la tata-seu si la muma-sa, éra 6332 au fostu dimisi cu totulu cá ómeni trupesce ruinati. Aci Dr. Fischhof facu si una tabella de morburi dupa nationalitati, in care arata, ca din toti, cei mai multi suntu romanii, cari se bolnavescu mai desu, de unde elu deduce, ca acestu poporu, cá mai pucinu vigorosu, ar' trebui mai crutiatu. Hei, déra noi cunóscemu fórte bine adeveratele cause ale bóleloru la fetiorii de nationalitate romana, ci póte fi ca le vomu descoperi la alta ocasiune; aici intrebamu numai cá in fuga: Cunósceti voi dorulu de parenti, de frati si de sorori, de muntii si valile patriei romanului? Acelu doru numai se simte. Intrebati pe elvetianii, pe cari lipsele vietiei li mana in frumós'a Itali'a, ce facu candu ii ajunge dorulu tierei loru. Déca nu potu pleca, innebunescu, se bolnavescu, moru. Unu exemplu caracteristicu. Suntu cativa ani, decandu pe recrutii unui regimentu din Transilvani'a, care stationá in Tirolu si pe la Górz, ii ajunse colo in Maiu „dorulu de acasa." Preotulu regimentului era repaus. pop'a Ioanu Dumbrava. Una céta de recruti merse la preotu.

„Parinte, noi in astea optu luni amu invetiatu „mustr'a fórte bine, ca nu ne damu pe soldatii betrani. Vedemu ca te ai bine cu dn. Obrist (Colonelu). Fa bine róga'lu se scria la inaltiatulu imperatu, se ne tramitia undeva, cá se ne batemu, fia macaru si cu draculu, si apoi pe cati vomu remané in viétia, se ne lasse in tiér'a nóstra, ca uita-te parinte, se apropie lucrulu campului, se ne vedemu de trébs, ca aici numai catu ne pórta tóta diu'a in susu si in diosu, cá se invetiamu totu acesa totu ce amu mai invetiatu."

„Mei fetiori, acesa nu merge asia cumu vi se pare vóue."

„Da de ce se nu mérga parinte, ca dóra imperatulu are vrasmasi destui; se ne duca asupra loru, ca pe care cumu l'amu ochi, ar' si audi cantandu cocosiulu dela usi'a raiului si pe Sant-Petru venindu cu chialle."

In fine preotulu abia 'i capacitá ca, „nu merge asia," si bietii fetiori esira cu dorulu in sinu, „de a se bate cu ori-cine, si apoi se-i lase la parinti."

Se ne intórcemu la alte cifre.

Dr. Fischhof reproduce din statistic'a comparativa a unui francesu eruditu alte cifre si mai infricosiate, despre inmultirea popórsloru. Dupa aceste calculatiuni: In Norvegia suntu de ajunsu 41, in Russi'a 48 de ani, cá populatiunea se se indoiésca; in Prussi'a propriu disa populatiunea se indoiesce in restimpu numai de ani 51; in cesalalta Germania dupa provincii, in cate 68, 72, 101 pana la 109 de ani, in Angli'a camu in 53 de ani, in Portugali'a 80, in Belgiu 77, in Greci'a 86, in Itali'a 84 de ani, in Franci'a in 165 de ani, in alte tieri in cate 70—80 ani, éra in imperiulu austro-ungurescu populatiunea se póte indoi la numeru numai in cate 217 ani! Vedi acesta este unu deficitu din cele mai spaimentatórie! Causele acestui reu terribile se potu afla fora mare greutate, si atunci nu vei avé se te miri, déca pangermanismulu face progresse asia enorme, chiaru fora a recurge la arme fisice, numai prin poterea sa productiva. Observati bine, ca in tierile protestantice populatiunile se inmultiescu neasemenatu mai tare de catu in cele catholice, cu exceptiune numai de unele. De cele orientali nici nu mai vorbimu. Materia ampla de meditatu pentru toti patriotii si barbatii de statu, éra mai alesu pentru si romanilorn. De acesa fórte bine facú ministeriulu Romaniei, ca se ocupa de reorganisarea biurouului statistícu din Bucuresci.

Preste 51 de ani Germani'a va avé 71 milióne de locuitori, adeca déca-i va incapá tiér'a, éra in Austro-Ungari'a dupa acelasiu periodu numai 44½ milióne, adeca déca acestu imperiu va sta totu sub blastemulu de astadi.

Intrebarea cea mare ce se pune ací este: Suntu óre populatiunile austro-ungaresci neproductive din natur'a loru, séu ca nu se potu propaga pentru cause externe? Unele, pucine, suntu si din natur'a loru; déra cele mai multe suntu impedecate in propagarea loru numai prin influentie externe, intre care la loculu antaiu stá lips'a de adeverata civilisatiune adeca barbati'a, fica a despotismului si a impilarei, de unde apoi vene saraci'a, representata prin locuintie puturóse, lips'a de nutrementu bunu si de ajunsu, lipsa de imbracamente, munca brutale fara nici unu sporiu, lipsa totale de crutiarea sanetatiei, betiile insocite de omoruri, tieneres milioru de soldati in casemattele cele pestifere ale cetatiloru fortificate, unde se ruinédia chiaru poterea loru productiva; desfrenarile scarnave pe la cetati insocite de morburi omoritórie; lipsa totala de medici buni pe la sate si alte cause nenumerate.

Brasiovu 8 Decembre st. n. 1875.

Inaltii barbati de statu si celebrii financiari din capitalea Ungariei au mai indeplinitu unu actu de mare insemnetate pentru critic'a stare a finan-cieloru statului ungurescu. Registrulu imprumuturiloru de statu se inmulti cu unu imprumutu nou in marime de trei sute de milióne floreni v. a. Dominec'a trecuta in 5 Decembre st. n. d-lu ministru de financie Colomanu Széll subscrise in Vien'a contractulu incheiatu cu consortiulu Rothschild, care va da statului maghiaru sutele de milióne pre langa 6 percente interesse in auru, cari corespunda la 7½ percente in bani de barthia. — Preste totu conditiunile sub cari s'a incheiatu acestu imprumutu de rente se dicu a fi catu se póte de favorabile pentru statulu ungurescu, ceea ce inse cu atatu mai vertosu nu se póte crede, cu catu asecurarile

aceste vinu mai cu sama dela ómeni si organe, cari stau in soldulu guvernului si cari au detoritu'a platita, de a laudá o asemenea operatiune financiaria mai insinte de a o vedé si cunósce lumea cea mare, cá prin acést'a se mai lliniscésca spiritele si intru catu va fi cu potintia se le preocupe. Noi de asemeni operatiuni financiari nice odata nu ne vomu bucurá, pentru ca scimu, ca ele nu aducu in tiéra nice unu bine, ci din contra aducu seracia si sarcine nesuportabile.

Cea mai mare parte a diurnalisticei maghiare se bucura de successulu acestui imprumutu cá si candu ungurii ar capetá sutele de milióne ca daru si remuneratiune, éra nu cá sarcina gres, dupa care sunt de a se platí grele interesse. Bucuri'a ast'a are inse doue motive; mai antaiu vistieri'a statului maghiaru a scapatu d'ocamdata din perplesitatea in care ajunsese, éra pre de alta parte guvernulu a sciutu se arete operatiunea sa financiaria cá unu actu, care da cea mai palpabila proba, ca Ungari'a se bucura inca de mare creditu in lumea financiaria a Europei. Acést'a este inse o slaba consolatiune; pentru ca scimu ca Turci'a inca s'a bucuratu pana in tempulu din urma de mare credito in Europ'a si totusi creditulu seu celu mare, de care s'a sciutu folosi asiá de bine, a adus'o in fine acolo, incatu Europ'a sta se arunce acum sorti asupr'a pielei statului turcescu, care este cu totulu impotentu. Bine se grigésca ungurii se nu ajunga pre urm'a turciloru.

Nu vremu se dubitamu, ca dóra politic'a financiaria a domniloru dela potere n'ar' urmá intre impregiurarile actuali calea cea mai salutaria pentru statu, inse este durerosu, candu trebue se constatamu, cá unu statu, care nu mai afla altu remediu pentru esistinti'a sa, decatu imprumuturile cele onerése, adeca banii jidaniloru speculanti, atunci acelu statu prin insusi acestu fapto devine órecumu pendinte dela creditorii sei si trebue se servésca interesseloru acelora mai multu de catu interesseloru civiloru sei. Intr'unu asemene statu mai vertosu déca are uéfericirea de a fi numai unu statu de agricultura, cu fórte pucine industrii cu greu se mai póte restabilí ecuilibriulu in financie si delaturá crisea de bani ce s'a latitu prin tóte arteriele statului, dedrace in scurtu timpu se intorce de unde au venitu nu numai banii imprumutati, ci cá interesse ale acestora si alti bani ce se mai aflara in tiéra. — In casulu acesta urcarea dariloru si alte nóue imposite, ce se prescriu din partea statului pre sém'a poporatiuniloru sale, servescu numai si numai spre multiumirea creditoriloru, éra nice — decatu intru ameliorarea sortii civiloru statului. Nu este loculu aici, cá se intramu in adenculu acestei cestiuni, inse si pe basea celoru premise putemu se anuntiamu atata, ca cu ajutoriulu imprumuturiloru, fara alte economii si fara crearea unoru nóue surginti de venitu, statulu ungurescu nu va scapá usioru din perplesitatea sa finantiala, ci din contra va intrá totu mai adencu in crisa si se va apropiá totu mai tare de catastrofa.

Dér se trecemu la altu obiectu, póte mai pucinu ingratu cá celu precedentu. — Dlu Tisza Kálmán, vediendu ca se apropia anulu nou si dinsulu inca nu are bugetu votatu si trecutu in potere de lege, a luatu dispusetiunile necessarie, incatu camer'a deputatiloru din Budapest'a se intrunesce acum de doue ori pre di la siedintie numai cá se delibere odata bugetulu si se-lu tramita apoi si camerei boieriloru. Si ce e dreptu, acésta mesura va si duce la scopu, deórece discussiunea se continua acum cu mare celeritate. La desbaterea bugetului ministrului de instructiune publica s'au ivitu si unele scene, ce merita tóta atentiunea nóstra. Mai vertosu unii deputati din ceat'a renegatiloru si apoi si seculu Orbán Balázs cerura dela guvernu, cá nu numai cartile romanesci se se oprésca din usulu scolariu, ci cá statulu se pretiuda dela invetiatorii poporali, cá se creeze din tiner'a generatiune nu numai cetatieni culti si destepti, ci maghiari adeverati in forma si in fapta, in sentieminte si in limba. Contra acestoru essgeratiuni si-a redicatu cuventulu d-lu deputatu romanu Sigismundu Borlea, pledandu pentru dreptu si dreptate.

Aceste s'au intemplatu in siedinti'a dela 3 Decembre, candu si deputatulu romanu Parteniu Cosma pronunció unu interessantu discursu pentru subventionarea neconditionata a gimnasiului romanu din Brasiovu. Acestu discursu, compusu cu multa finetia, tactu si studiu, lu avemu la dispusetiune in copia dupa diariulu camerei si in numerii prossimi nu vomu intrelassá a-lu publicá in totu cuprinsulu seu. Cu acésta ocasiune mai amentimu inca, ca propunerea d-lui Cosma este, cá se se primésca in bugetulu ministrului de instructiune publica si sum'a de 5000 fl. cá ajutoriu pentru gimnasiulu romanu din Brasiovu, adeca atat'a, catu primescu d. e. scólele reali din Sibiiu. — Propunerea s'a facutu cu tóta seriositatea, inse nu ungurii suntu cei ce s'o primésca. Se vede, ca contele Bethlen nu cunósce pre unguri asiá de bine precum li cunóscemu noi, ca atunci n'ar' mai dice ca dinsii voiescu a sustiené relatiuni de amicitia cu poporulu romanescu.

Bucuresci, 19 Novembre 1875.

Suntemu in positiunea pres placuta de a face cunoscutu, ca si representantiulu Germaniei dela noi a declaratu officialu guvernului nostru, ca guvernulu germanu va recunósce dreptulu si primesce principiulu de a negotiá si a incheiá cu noi unu tractatu de comerciu.

Asia éta patru mari puteri ale Europei recunoscundu-ne dreptulu nostru strabunu si suveranu de a tracta, dreptu cadiutu in uitare de seculi, dreptu pe care si astadi unii se incércа a ni-lu contestá.

Austro-Ungari'a cea d'antaiu, Rossi'a apoi, ne recunoscura acestu dreptu, si incepura negotiarile cu noi.

Guvernulu nostru continua a lucrá si pe langa celelalte mari puteri pentru a ni se recunósce acel'asi dreptu, si a se face acel'asiu esercitiu alu suveranitatii statului nostru.

Resit'a politicei nóstre esteriére fù coronata de successu.

Franci'a, de unadi, facù o declaratiune officiala pentru recunóscerea acestui dreptu, care este bas'a suveranitatei si independintiei nóstre nationale.

Germani'a, acumu, face acceasi declaratiune. Romanii ii suntu, cá si Franciei, fórte recunoscatori pentru nóu'a putere ce se da nationalitatii loru prin recunóscerea acestui dreptu.

Astafelu putemu inaugurá chiaru de astadi, ca timpulu nu éste departe, candu si celelalte puteri ale Europei, si mai alesu Anglí'a si Itali'a, ne voru recunósce officialu dreptulu nostru de la tractá, si voru si consimtí a intrá cu noi in negotiari pentru regularea atatoru interese vitale. Asia serie „Pr.“

Sinodulu „S. baserice autocefale ortodoxe romane“ din Romani'a libera e convocatu de Domnitoriu pe 15 Dec. a. c.

D. ministru de cultu si instructiune publica Titu Maiorescu, cu scopu de a inlesní studiulu botanicei, infiintiaza dóue gradine botanice, pentru cele duóe universitati din Bucuresci si Iassi in giurulu palateloru universitarie. A denumitu si directori acestoru gradine, pe profes. facultatiloru de sciintie, Dr. Dim. Branza si Dr. Ch. Buiciu. D. ministru cu acésta inlesnire la respectivulu studiu a documentatu solicitudinea de parinte pe vastulu terenu alu acuisitiunii midiulócelor, ce facilitéza si perfectionéza institutiunea in patria. —

„Press'a“ din Bucuresci ne descopere duóe furtari fórte cutedietória, ce ne cutremurara animele: Se calcá monastirea Pasarea de catra 20 boti la mediulu noptii. Candu maicele erau in basérica si preutulu la altariu, hotii intrandu descarcara pistóle, intrara in altariu si luara cass'a cu 27 mii lei v. si se departara, ér' doi officiali si unu sergentu alergandu la sgomotulu auditu impuscara unu hotiu si ranira pe altulu si in 2 dile fura toti prinsi si dati justitiei. —

Altu furtu horrendu: „Tesaurulu dela Petrósa din museulu nationale“ fù furatu in nóptea de 29—30 Novembre! Furii indraciti sparsera tavanulu séu plafonulu, intrara in bibliotec'a senatului si pe fune se demisera in sal'a museului, furara de aici: Oloscia de auru cu puii si tóta acea pretiósa colectiune antica, fal'a museului! Furii se facura nevediuti, dér in fuga perdura capulu oloscei de auru si unu cosiuletiu de auru. Catu tesauru rapitu! Déca politi'a nu va da preste furi, si nu va restitui acestu tesauru museului nationale, acesta sufere daun'a cea mai infricosiata: Obiectele admirationii pentru cercetatorii museului! —

Tocma ne aduce „Pressa“ imbucuratórea scire, ca „Tesaurulu dela Petrósa“ s'a aflatu totu. Unu pungasiu de meseria, cunoscutu politiei, fù urmaritu si prinsu intr'o casa din Otetari, unde ascunsese saculu cu tesaurulu, „Oloscia“ si collectiunea. Elu marturisí tóta procederea furtului, — cá susu, — si ca n'avù neci unu complice la furtu. Pantazescu-Popescu e criminalulu nume alu furului de tesauru publicu, care e unicu in tóta Europ'a. Bucuria generale casiuná prinderea hotilui si aflarea obiecteloru de auru (Oloscia cu puii). —

„Monitorulu“ din 3 Dec. n. aduce incunosciintiarea directiunii postelóru din Romani'a, ca, circulatiunea pe calea ferata fiindu intrerupta, a organisatu servitiu de sanii pentru transportulu postei usióre cu strainetatea, ér' messagerii si groporile suntu oprite, pana se va restabilí comunicatiunea calei ferate; deci pana atunci numai corespondentiele simple se se depuna la posta. Néu'a a ingiodatu drumurile. —

Camer'a Romaniei se occupá cu constituirea interna si cu verificarile. Presied. camerei se alese ér' princ. Dimitrie Gr. Ghica. —

Discursulu d. S. Borlea la fondulu de dispositiune:

„Onorabile Camera! Eu de feliu nu doriam se vorbescu la obieptulu de sub intrebare, dér dlu referinte si onorab. dep. Pavelu Szontagh au facutu la acestasi obiepta nesce observatiuni de astu-feliu de natura, incatu ele ore-si-cum mai ca me silira se recedu dela propusulu meu.

Regretu forte, ca dlu referinte n'a sciutu se produca in motivarea sa nesce argumente mai de domne-ajuta si mai bune, de catu cum e acel'a, ca pentru fondulu de dispusetiune s'ar potí o suma inca si mai insemnata, de ora ce asiá cere pusetiunea geografica a Ungariei si nationalitatile ei. Acestu argumentu nesocotitu are adeca cam acelu intielesu, ca sum'a de sub intrebare nu numai ca e de lipsa, dér ca ar' trebui se fie cu multu mai mare — pentru de a dumeri, séu mai bine, pentru d'a apesá pe nationalitati. D'apoi ca dora sciut'am noi ca acest'a e motivulu, si nu erá de lipsa se ni-lu mai bucine si dlu referinte tocmai de pe tribuna.

Onorabilele dnu dep. P. Szontagh inse ni spuse, ca elu nu pote, séu numai forte anevoia pote se cuprinda logic'a dlui deputatu G. Popu. — D'apoi ca ast'a poti se-o precepi forte usioru. Intielesulu vorbirii dlui dep. G. Popu este, ca desi s'a facutu moda in asta Camera ca contra fie-carui deputatu nationale, — ce-si casca alci gur'a se insire gravamini intr'adeveru essistinti si se vi arete gresielele guvernului, — se se intrebuintiedie totu merenu acea arma tempita, ca este „agitatoriu,“ ceea ce i se mai variedia in totu feliulu; si desi e doreresu ca acea arma atat'a de tare s'a tempitu prin des'a intrebuintiare, in catu cu ea nu mai poti vatemá pe nime, ci celu multu pote servi de petrecere numai cá si o jucarea capilaresca: totusi in dilele trecute acelu cuventu resuna chiaru si din fotoliulu ministeriale.

Dlu G. Popu deci ni spuse si intari in vorbirea sa aceea, ca la noi nu-su agitatori; dlu P. Szontagh inse ni spune ca suntu. Ér eu sum convinsu, ca aci subversa o intrebare de precepere. Cei ce dicu ca la noi sunt agitatori si revoltanti: aceia vorbescu adeverulu din alu loru punctu de vedere. Acei ce nega inse ca ar fi, de asemenea au dreptate. (Iaritate.) Si éta de ce:

De pricepe cine-ve sub numirea de „agitatori“ pe acei individi, cari intre marginile legii invetia poporulu intru a-si apera nationalitatea, confessiunea limb'a si tóte drepturile, si cari vi spunu gravaminile intr'adeveru essistinti si vorbescu contra nedreptatiriloru: atunci intr'adeveru, ca la noi sunt atari agitatori si — charu domnului ca avemu de acei-a. Dér ca se prindi pe agitatorii de acesti-a, n'ai lipsa de bani, ca-ci ei nu lucra pre sub mana si in ascunsu, ci si-spunu convictiunile publicu prin diuarie, in adunari si chiaru si alci in Camera. Apoi ve rogu se nu ganditi ca ei lucra cu cugetu reu, candu vi spunu publice si cu sinceritate tote plansorile si gravaminile; ba eu vi o spunu ca ei facu ast'a tocmai din cugetu curatu, ca se faca atentu pe guvernu la gresielele sale si se-i arete vindecarea, prin cares se se póta inaugurá acea armonia si fratietate, ce este fórte de lipsa si de doritu se se efeptuiesca intre diferitele natiunalitati ale patriei nostre comuni. Noi Romanii recunoscemu si credu ca si Drostra intielegeti, ca interesele bine pricepute ale Romaniloru si ale Magiariloru pretindu tare, ca noi se ne intielegemu intre o laltu, ca asiá se potemu trai fratiesce in acésta patria comune a nostra. Ve rogu deci se nu ve indatenati a pricepe cuvintele nostre totu pe dosulu, ca-ci noi vi le adresamu intr'adeveru din anima curata.

Dér de pricepe dlu P. Szontágh altucum numirea de „agitatori,“ adeca pe individi de acei a,

cari acitia poporulu la revolta contra legiloru esistinti: atunci vi e spunu, ca atari agitatori — nu sunt, celu pucinu intre noi Romanii nu essistu. Si apoi ca nu sunt, Drostra tocmai asiá de bine sciti, casi mine; ér candu sustieneti ca sunt, Domnedieu ve mai scie din ce intentiune o faceti. Pote ca o faceti ca se vi castigati ori popularitate intre poporulu maghiaru, ori dora aplausele maioritatii Camerii, ca-ci destulu de dorerosu e ca atari espectoratiuni nefundate totu mereu se aplaudu din partea maioritatii acestei Camere. — Eu credu. Onor. Camera, ca d'ar fi atari agitatori, atunci de buna séma asi fi datu de ei pana acuma, dupa ce dela 1867 totu de a un'a s'a votatu atare suma si la tota ocasiunea ni-ati spusu pe facia ori in ascunsu, ca acea suma se intrebuintiedia numai pentru atare scopu. Si desi dela 1867 ati spesatu acea suma in totu anulu, totusi in asta privintia nici unu resultatu n'ati potutu se ni aretati. Ori dóra ati prinsu si ati dejadecatu pre vr'unu atare agitatoriu? — n'ati prinsu nici unulu, n'ati trasu pe nici unulu naintea legii si n'ati dejudecatu pe nici unulu, ca-ci n'ati potutu pune man'a pe nici unulu, de ora ce nu essistu la noi atari agitatori. — Este adeveratu, ca si guvernulu absolutisticu si celu provisoriu au avutu atari fonduri de dispusetiune si au intretienutu spioni. D'apoi iertati-mi, déca vi spunu cu tota francheti'a, ca acele guverne au si descoperitu conspiratiuni si conjuratiuni si pe cei culpabili ii-au si trasu inaintea judecatii; inse sciutu este, ca intre cei culpabili nu s'a aflatu nici unu sufletu de romanu. De aceea credu, On. Camera, ca e pecatu a vorbi necontenitu totu de aceea ce nu essiste, si astu-feliu in asta privintia ar fi fórte bine se urmati dicalei latinesci: „de strigis, quae non sunt, mentio ne fiat."

Ceea ce privesce inse insusi fondulu de dispusetiune, , eu sum convinsu ca elu nu e spre binele tierei, de ore ce elu servesce numai intru a lati coruptiunea si nemorales; dupa ce inse coruptiunea si asiá e pré latita in tote straturile poporatiunii — ar fi mare pecatu a o sustiené si a-i dá nutrementu chiaru si din pung'a statului. De aceea, servindu fondulu de dispusetiune numai intru a lati coruptiunea, eu din parte-mi nu-lu votediu. „A."

De pe Somesiulu de diosu 29/11 1875.

Cetiti si cumpaniti! Consultandu pucinu istori'a, oglindá cea nemintinósa, in carea se redecteza evenementele omenimei din cea mai profunda anticitate pana in dilele nóstra, si analisandu vieti'a populiloru, cari au esistatu si mai esista inca pre rotogolulu pamentului, — vedemu, ca pucine genti s'au inregistratu in cadrulu ei, cari se fia indurat atatea loviture, pedece si suferentie intru sustentarea loru cá cea romana.

Unu blastemu negru se pare, ca s'a lipitu de sórtea si destinulu acestui poporu, odata atatu de falnicu si mare. Trecutulu lui tristu si intunecatu de pana acum arata destulu de invederatu acestu adeveru, presentele -lu intaresce, venitoriulu, desi unu misteriu, totusi nece elu nu suride cu multu mai placutu, decatu presentele decadiute!..

Si déca se intréba omulu pre sene, ca ce póte se fia caus'a acestui reu, ce ne coplesiesce pre noi romanii, mai cu séma pre cesti cis-carpatini, — indata -si afla elu insusi respunsulu. — Intielege adeca, cumca caus'a reului isvoresce din dóue fontane: din elementulu contrariu, care, domnindu-ne voiesce a ne absorbí si amalgamisá; si din indiferentismulu crassu, ce-lu aratamu preste totu, si cu deosebire pre calea invetiamentului scolariu si educatiunei poporale, acestoru conditiuni vitale, fora de cari unu poporu nece decatu nu se póte numerá intre popórele civilisate si culte. Dér' se analisamu pucinu fontanele acestui reu!

I. Precandu invetiamentulu nostru scolariu si educatiunea poporale incepeau chiaru acum'a a se desvoltá inca in fasia, — pre atunci domni'a liberale de astadi nu incéta a ni le sugrumá, eschiediendu-ne din scóle tote cartile cele mai bune pentru de a invetiá tenerimea si desceptá poporulu.

Domnii potenici cu sil'a voiescu a ni renegá originea nóstra, si mai cu séma a o indosi acésta inaintea generatiunei tenere, pre carea voiescu a ni o cresce si deprende in nesce invetiature si convingeri cu totulu false si contrarie adeverului istoricu, cá asiá cu tempu, — nesciendu despre mosii si stramosii sei, — se devena una parte amalgamisata la natiunea cea mare si potenica maghiara.

Ce arata alta eliminarea A-b-c-dariului, compusu de pedagogulu Petri, din scólele nóstre poporale, intredicerea istoriórei, scrisa de professorele I. M. Moldovanu, secuestrarea altei istorie, intocmite de I. V. Rusu, ordenulu de a nu se mai folosí in scólele sup. „Lepturariulu" fericitului A. Pumnulu, — ce se insemne tóte acestea, decatu una intentiune inimica a domniei liberale de a ne nadosí invetiamentulu nostru scolariu si impedecá emanciparea nóstra nationale de sub jugulu nescientiei?! Ce vrú alta siovarirle antagoniste, ce se stracóra din nesce pene otravite si romano-fage prin unele diuaria maghiarése, decatu a indemná pre domnii nostri dela carma de a -si continuá facia de noi firulu liberalitatiei, inceputu destulu de cu successu in acesta anu nefericitu alu pseudo-liberalismului?!

Póte, ca unii cetitori si „Gazetei" voru fi auditu de latrarile prospete ale unui corespondente anonimu alu diuariului „Kelet" din Clusiu, ce le vérsa cu totu focululu asupra unicului A-b-c-dariu, ce ni mai remase neopritu — alu preotului I. P. Papiu. — Se póte, ca stapanii, luandu in buna socotentia si acestea vomari netemeinice, — voru ceti si preste acestu nefericitu A-b-c-dariu unu e-xorcismu condemnatoriu! Si acésta cu atata mai vertosu, ca-ci candu audu amentendu-se si altu nume afora de „Unguru" — i prendu matricii consumatori de stomachu si temeri de nemicire si prepedire. Multe siodenie mai vrém a face pre cont'a constitutiunei si a principialoru de statu! — — —

Totu in acelu diuariu ungurescu susu-numitu nasdravenulu corespondente anonimu, sufulcandu-si manecele pana in cotu, incepe cu un'a ironia amara a scarmená fói'a pedagogica „Scól'a", aparuta de curundu in Gheri'a.

Din tóte cate vérsa elu asupr'a acestei fóie, se vede antaiu: ca elu e unu necrestinu (paganu, calvinu, reformatu — scie-lu Ddieu); adóua: ca aparenti'a acestei fóie, la noi unica in feliulu seu, i ghidelesce fibrele fine si nu-i vene bene, déca ómenii bene-semtitori facia de interesele nóstre poporale-nationale, — facu intreprerderi pentru redicarea si desceptarea poporului, pentru desvoltarea si inaintarea invetiamentului nostru scolariu.

A stá la vorba cu unu astfeliu de omu, care impumnéza pana si adeverurele cele mai primitive ale religiunei crestine, — nu e lucrulu unui omu cu mente!

Destulu e, ca acolo mergu trebile, ca déca si tu Romane vrei a invetiá carte, atunci renéga-ti mai antaiu originea si trecutulu teu; desbraca-te de moravurele si datenele tale italice si primesce cele asiatece, striga in gur'a mare, ca numai unu poporu e pre lume, — mare, cultu si poternicu si acesta e celu unguresu; inchide istori'a si o fá de mintiuna dicundu; ca nu ai trecutu nece-candu din Itali'a pre puntea lui Apolodoru, ci marturisesce, ca loculu nascerei tale primitive nu-lu sci, ca pre mosii si stramosii tei nu-i cunosci, ci cea ce sci acum'a e: ca esti „Unguru" din crescetu pana in talpi; — atunci dóra ti-ar' fi bene? ..... dér' destulu in punctulu acesta!

(Va urmá.)

Noutati diverse.

— „Telegrafulu Romanu" publica in nr. 93 a. c. in frunte, provocarea cu nr. 114 C. A. tp. 19 Nov. 1875, subscrisa de archiepiscopulu si metr. Mironu Romanulu si de secr. Dr. D. Racuciu, prin care se indruméza Redactiunea, ca adaudse in statutulu org. normata competinti'a forului pentru orce certe, escesse séu nelegiuiri, ce se potu ivi in sinulu metropoliei respective, se nu dé locu in colónele acestui organu alu metr. si archidiecesei la certe, acuse séu suspitiuni in contra persóneloru séu corporatiuniloru bisericesci resp., delaturandu orce ar' poté fi in stare a produce incordari intre crestinii resp., a turbura pacea din intru a bisericei.

— Pe column'a ultima a aceluiasi nr. publica „Tel. R." dupa „H. Zig." pertractarea finale in contra a 6 tiereni din Rosi'a lenga Sibiiu pentru crim'a de violentia publica, cari si fura condamnati la inchisóre grea pe 4, 3 si 2 luni de tribunalulu din Sibiiu. Romanii din Rosi'a ad. gr. or., avendu córta cu preutulu, trecura mai toti la beser. gr. c. care le si tramise preutu se le faca servitiu; inse baseric'a cá proprietate gr. or. fù reclamata de minoritate dela maioritatea trecuta la gr. cat.; dér' numai cu resistintia violenta in contra officialului si a gendarmeriei, care ceruse chiaile pentru gr. or. cá se tiena servitiu ddiescu, se potù effectuí; si acésta violentia se pedepsí de tribunalu dupa lege.

— Amiciti'a intre fratii de unu sange in tempuri desastruóse e anghir'a salvarii existintii comune nationali, si cei ce o turbura, cu totu respectulu libertatiei conscientiei, ei totu suntu dusmanii ei responsabili si de o parte si de alta, — déca nu se scie inaltia preste pornirile orbecatórie ale plebei, interitate de dusmanii straini, spre a casiuna scisiuni si ura intre fratii de acelasi sange si de acelesi aspiratiuni comuni. „Divide et impera" alu dusmaniloru straini se nu mai afle intre romani neci catu de pucinu terenu neci pe campulu confessionale!!! —

— (Cronica de scandale si omoruri.) Erá la ordinea dilei mai eri enumerarea de totu genulu de scandale si crime din Scaunulu Odorheicului secuiescu dupa cum se primiea dela Tergulu Muresiului. Astadi se adauge din Cristurulu secuescu unu siru de crime de spargeri, aprinderi, adapari cu veninu, si furturi dese.

— In 19 Nov. a. c. si in Clusiu inaintea Collegiului unitariu desierta unu maghiaru pusc'a asupra fóstei sale consórte, de care trailea despartitu, si fù prinsu.

— In Orestia. Unu musicantu fù strapunsu de unu soldatu, pentruca ajutá pe corporalu alu scóte din carciuma.

— In giurulu Alba-Iuliei, dupa o betia de vinu nou se incaierara betivii si cadiura 3 romani morti pe locu. In Straj'a se aflá unu copilu de 4 ani mortu in casa'a crescatoriului prin puscatura. In Tat'a se puse focu in 26, in catu dearse tóta casa'a. — se vede, ca moralitatea a degeneratu fórte in poporu, mai multu decatu cere siguranti'a vietii. —

— „Banc'a de Bucuresci," cá societate anonima, intra in viatia, aprobandu-i-se statutele in 20 Nov. si de catra Domnitoriu. Durat'a societatii e pe 40 ani, ér' capitalulu ei e fixatu la sum'a de 10 milióne, impartiti in 20 mii actiuni, si serie mai multe, din cari prim'a e de 4 mil. impartita in 8000 actiuni, ér' emissiunea restului se va face successivu. Consiliulu de administratiune pe primii 7 ani se compune de princ. Dimitrie Ghica, DD. M. Klein, St. Ioanide, Euloghie Georgieff, Solomonu Ascher et. Comp. si Avram Emanuel. Operatiunile societatii se estendu cá ale orce altei bance, si la formarea de societati, cu scopu a desvolta industri'a si agricultur'a in Romani'a.

Cursurile

la bursa in 7 Decembre 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 31½	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 . 04	„ „
Augsburg	—	—	104 . 80	„ „
Londonu	—	—	113 . 10	„ „
Imprumutulu nationalu	—		73 . 45	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			69 . 45	„ „
Obligatiunile rurale ungare			80 . 70	„ „
„ „ temesiane			80 . —	„ „
„ „ transilvane			79 . 60	„ „
„ „ croato-slav.			84 . 50	„ „
Actiunile bancei	—	—	929 . —	„ „
„ creditului	—	—	208 . 50	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.